

Muistio

10.11.2022

VN/24886/2022

VN/24886/2022-STM-1

Asiantuntija
Emmi Vettenranta

Valtioneuvoston asetus sairausvakuutuslain 3 luvun 4 ja 5 §:ssä tarkoitettujen korvaustaksojen perusteista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

Valtioneuvoston asetuksella ehdotetaan tarkennettavaksi sairausvakuutuslain (1224/2004) sääntelyä yksityisen sairaanhoidon hoito- ja tutkimuskorvausten osalta.

1. Asian tausta ja asetuksenantovaltuutus

Kansaneläkelaitos korvaa vakuutetuille yksityisen terveydenhuollon hoito- ja tutkimuskorvauksia sairausvakuutuslain (1224/2004) perusteella. Korvaukset maksetaan sairausvakuutuksen sairaanhoitovakuutuksesta. Hoito- ja tutkimuskorvausten tarkoituksena on täydentää julkista terveydenhuoltoa korvaamalla osa yksityisen terveydenhuollon käytöstä vakuutetuille aiheutuneista kustannuksista.

Sairausvakuutuslain 3 luvun 6 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella säädetään lääkäripalkkioiden ja hammashoidon sekä tutkimuksen ja hoidon korvaustaksojen perusteet ja enimmäismäärät sekä perusteet lääkärin- ja hammaslääkäripalkkioiden yleis- ja erikoistaksoille. Korvaustaksojen perusteiden ja enimmäismäärien perusteella Kansaneläkelaitoksen on vahvistettava luettelo korvattavista tutkimus- ja hoitotoimenpiteistä sekä niiden korvaustaksoista.

Kansaneläkelaitos vahvistaa korvattavat tutkimus- ja hoitotoimenpiteet ja niiden korvaustaksat sairausvakuutuslain 3 luvun 4 ja 5 §:ssä tarkoitettujen korvaustaksojen perusteista annetussa valtioneuvoston asetuksessa (1336/2004) säädettyjen korvaustaksojen perusteiden ja enimmäismäärien perusteella. Korvaustaksojen perusteet ja vahvistettavat korvaustaksat perustuvat tutkimus- ja hoitotoimenpiteen laatuun, sen vaatimaan työhön ja aiheuttamaan kustannukseen, korvattavan palvelun hoidolliseen arvoon ja korvauksiin käytettävissä oleviin varoihin.

Sairausvakuutuslain muutos tulee voimaan 1.1.2023 alkaen. Lakimuutoksen tavoitteena on toteuttaa pääministeri Sanna Marinin hallituksen päättämät säästöt sairausvakuutuksen yksityisen sairaanhoidon hoito- ja tutkimuskorvauksiin. Lakimuutoksen myötä osa aiemmin korvatuista sairaanhoidon palveluista poistuu korvattavuuden piiristä. Lain sääntelyä ehdotetaan tarkennettavaksi valtioneuvoston asetuksella.

2. Asian valmistelu

Asetus on valmisteltu virkatyönä sosiaali- ja terveysministeriössä. Asetusluonnos on ollut hallituksen esityksen liitteenä esityksestä järjestetyllä lausuntokierroksella.

Sairausvakuutuslain 3 luvun 6 §:n mukaan sosiaali- ja terveysministeriön on korvaustaksojen perusteita valmisteltaessa kuultava Kansaneläkelaitosta ja varattava lisäksi Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselle, Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskukseen ja valvontavirastolle sekä terveydenhuollon

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Sosiaali- ja terveysministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 33
00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 8
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

02951 63415
+358 2951 63415

kirjaamo.stm@gov.fi
stm.fi

palveluvalikoimaneuvostolle sekä asianomaisia toimijoita edustaville järjestöille mahdollisuus lausunnon antamiseen.

3. Nykytila ja keskeiset ehdotukset

3.1 Lääkäripalkkioiden korvaamista koskevan taksan perusteet

Voimassa olevassa valtioneuvoston asetuksessa sairausvakuutuslain 3 luvun 4 ja 5 §:ssä tarkoitettujen korvaustaksojen perusteista säädetään tarkemmin lääkäripalkkioiden, hammashoidon sekä tutkimuksen ja hoidon korvaamista koskevan taksan perusteista.

Asetuksen 1 luku sisältää säännökset lääkäripalkkioiden korvaamista koskevan taksan perusteista. Luvun 1 § koskee taksojen vahvistamisen perusteita. Luvun 2 § sisältää säännökset lääkäripalkkiotaksan sisällöstä. Pykälän 1 momentin mukaan lääkärin suorittamasta tutkimuksesta ja antamasta hoidosta perityt palkkiot korvataan lääkärin palkkiotaksan mukaan. Pykälän 2 momentti sisältää korvattavuutta koskevan rajoituksen. Rajoituksen perusteella lääkärin palkkiotaksan mukaan ei makseta korvausta sellaisesta laboratoriotutkimuksesta eikä radiologisesta tutkimuksesta peritystä palkkiosta, joka ei kuulu osana lääkärin suorittamaan tutkimus- tai hoitotoimenpiteeseen. Eräissä toimenpiteissä lääkäri käyttää apuna kuvantamis- tai laboratoriotutkimusta osana laajempaa tutkimustoimenpidettä tai hoitotoimenpidekokonaisuutta. Näissä tilanteissa tutkimuksesta ei yleensä anneta lausuntoa. Jos lausuntoa ei anneta, tutkimusta ei voida korvata. Pykälän 3 momentissa säädetään lääkärin palkkiotaksan jakautumisesta lääkärin toimenpidetaksaan ja lääkärin vastaanottopalkkiotaksaan.

Luvun 3 §:ssä säädetään lääkärin suorittamien tutkimus- ja hoitotoimenpiteiden taksasta. Pykälässä määritellään, milloin tutkimus- ja hoitotoimenpiteiden taksaa sovelletaan, korvaustaksan enimmäismäärä sekä taksan korottamisen edellytykset. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että jatkossa lääkärin toimenpidetaksaa sovellettaisiin vain silloin, kun on kysymys lääkärin suorittamasta toimenpiteestä psyykkisen sairauden hoitona tai suu- ja leukakirurgian erikoislääkärin suorittamasta toimenpiteestä. Psykoterapia voidaan korvata, kun psykoterapiaa antaa psykiatrian erikoislääkäri tai muu lääkäri, joka on käynyt erillisen psykoterapiakoulutuksen ja on Valviran hyväksymä psykoterapeutti. Suu- ja leukakirurgian toimenpiteistä korvattaisiin vain sellaiset toimenpiteet, jotka ovat korvattavia myös hammaslääkäripalkkiotaksan mukaan. Säännös ei koske hammaslääkärin tekemiä toimenpiteitä, sillä niistä säädetään erikseen asetuksen 2 luvussa. Pykälän 3 momentti ehdotetaan kumottavaksi. Jatkossa korvattavan toimenpiteen korvaustaksaa ei enää korotettaisi 50 prosentilla, vaikka toimenpide laatunsa tai vaikeusasteensa vuoksi kestäisi normaalia kauemmin, vaan korvaustaksa on saman suuruinen riippumatta toimenpiteeseen käytetystä ajasta.

Luvun 4 §:ssä säädetään lääkärin vastaanottopalkkiosta. Pykälän 1 momentin mukaan pykälää sovelletaan, kun on kyse muusta kuin 3 §:n 1 momentin perusteella korvattavasta lääkäripalkkiosta. Pykälän 2 momentissa säädetään taksan enimmäismäärästä ja 3 momentissa kotikäynnin kestoon perustuvasta korvausperusteesta. Pykälän 3 momentti ehdotetaan kumottavaksi, koska erillisistä kotikäyntikorotuksista on tarkoitus luopua.

Luvun 5 § koskee erikoislääkärikorotusta. Pykälän mukaan Kansaneläkelaitoksen vahvistaman toimenpidekohtaisen taksan mukaisia euromääriä voidaan korottaa 50 prosentilla, jos tutkimuksen on suorittanut tai hoidon on antanut erikoislääkäri edellyttäen, että suoritettu tutkimus tai annettu hoito kuuluu kyseisen erikoislääkärin erikoisalaan. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että jatkossa erikoislääkärikorotuksen saisi silloin, jos tutkimuksen on suorittanut tai hoidon on antanut psykiatrian erikoislääkäri ja tutkimus tai hoito on kuulunut hänen erikoisalaansa. Pykälässä tarkennettaisiin sairausvakuutuslain 3 luvun 4 §:n sääntelyä.

Luvun 6 § koskee käyntiaikakorotusta. Pykälän mukaan lääkärin palkkiotaksassa tarkoitettuja euromääriä voidaan korottaa enintään 100 prosentilla, jos tutkimus on suoritettu tai hoito annettu arkipäivisin kello 21.00-7.00 välisenä aikana tai lauantaina tai pyhäpäivän aattona kello 18.00 jälkeen taikka sunnuntaina tai muuna pyhäpäivänä. Säännös ehdotetaan kumottavaksi, koska on tarkoitus luopua erillisestä käyntiaikakorotuksesta.

3.2 Tutkimuksen ja hoidon korvaamista koskevan taksan perusteet

Asetuksen 3 luku sisältää säännökset tutkimuksen ja hoidon korvaamista koskevan taksan perusteista. Luvun 1 §:ssä säädetään taksojen vahvistamisesta. Luvun 2 §:ssä säädetään laboratoriotutkimusten taksojen enimmäismäärästä tutkimusta kohti. Patologian alaan kuuluvien laboratoriotutkimusten näytteenotto korvataan lääkärinpalkkiotaksan tai hammaslääkärinpalkkiotaksan mukaan. Muissa näytteenottoa vaativissa tutkimuksissa näytteenotto sisältyy tutkimuksen taksaan. Säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että hammaslääkärin tai suu- ja leukakirurgian erikoislääkärin patologian alaan kuuluvien laboratoriotutkimusten näytteenotto korvataan.

Luvun 3 §:ssä säädetään sairaanhoitotoimenpiteistä maksettavien korvausten enimmäismääristä ja enimmäismäärän aikaperusteisesta korvausperusteesta sekä euromäärien korottamisesta, jos hoito on annettu vakuutetun luona. Säännös ehdotetaan kumottavaksi, koska sairaanhoitotoimenpiteet eivät olisi enää jatkossa korvattavia.

Luvun 4 §:ssä säädetään radiologisten tutkimusten ja toimenpiteiden taksojen vahvistamisen perusteena käytettävästä enimmäismäärästä. Pykälään ei ehdoteta muutoksia, koska kuvantamistutkimuksia jäisi yhä korvattavaksi psykiatrian tai suu- ja leukakirurgian erikoislääkärin tai hammaslääkärin määräämänä.

Luvun 5 §:ssä säädetään säde- ja sytostaattihoitojen taksojen vahvistamisen perusteena käytettävästä enimmäismäärästä. Säännös ehdotetaan kumottavaksi, koska jatkossa säde- ja sytostaattihoitoja ei enää korvattaisi.

Luvun 6 §:ssä säädetään fysioterapian ja siihen liittyvän muun fysikaalisen hoidon taksojen vahvistamisen perusteena käytettävästä enimmäismäärästä. Säännös ehdotetaan kumottavaksi. Sairausvakuutuslain 3 luvusta on kumottu fysioterapian korvattavuutta koskeva säännös, joten asetuksen fysioterapiaa koskeva säännös olisi tarpeeton.

Luvun 7 §:ssä säädetään psykologin suorittamien tutkimusten taksojen vahvistamisen perusteena käytettävästä enimmäismäärästä. Säännökseen ei esitetä muutoksia, vaan psykologin tutkimukset olisivat jatkossa korvattavia lääkärin määräämänä, kun ne liittyvät asiakkaan muuhun tutkimukseen tai hoitoon.

4. Pääasialliset vaikutukset

Yksityisen sairaanhoidon hoito- ja tutkimuskorvauksiin tehtävien muutosten vaikutuksia on kokonaisuutena kuvattu asiaa koskevassa hallituksen esityksessä (HE 237/2022 vp). Hoito- ja tutkimuskorvausten säästöjen muodostumista on ongelmallista erotella lain ja asetuksen välillä, koska asetuksessa on kysymys lakia tarkentavasta sääntelystä.

Suoraan asetuksesta johtuu aika- ja käyntiaikakorotusten poistuminen. Jatkossa korvaustaksaa ei korottaisi asiointin pitkä kesto tai asiointi arkipäivänä kello 21 – 7, lauantaina tai pyhäpäivän aattona kello 18 jälkeen tai sunnuntaina tai muuna pyhäpäivänä. Korotusten poistumisen seurauksena asiakkaan omavastuu voi olla jatkossa suurempi niissä tapauksissa, joissa palveluntuottaja perisi suuremman maksun vastaanoton pitkästä kestosta tai asiointista päivystysaikaan. Palveluista perittävien maksujen suuruus vaihtelee palveluntuottajien välillä ja toisaalta vaihtelee, miten useasti asiakkaan käynti on hyvin pitkäkestoinen tai käynti tapahtuisi päivystysaikaan. On siten vaikeaa arvioida, miten paljon korotusten poistuminen näkyisi asiakkaan omavastuun määrässä.

Laadun ja vaikeusasteen vuoksi korotettuja taksoja ei tilastoida erikseen, vaan ne sisältyvät lääkärin toimenpidetaksoihin. Kansaneläkelaitokselta saatujen tietojen mukaan näitä korotuksia on haettu hyvin harvoin, eikä mahdollisia säästöjä ole mahdollista erikseen tilastoida. Käyntiaikakorotuksia on maksettu noin 1,1 miljoonaa euroa vuonna 2019. Käyntiaikakorotusta ei makseta etäpalveluista, joiden käyttö on covid-19-epidemian aikana lisääntynyt, joten käyntiaikakorotuksista koituvia säästöjä arvioidaan kertyvän noin miljoona euroa.

Asetuksella täydennetään sairausvakuutuslain sääntelyä. Kokonaisuudessaan sääntelyn tavoitteena on toteuttaa hallituksen päättämät 64 miljoonan euron säästöt yksityisen sairaanhoidon hoito- ja tutkimuskorvauksiin.

5. Lausuntopalaute

Asetuksesta pyydettiin lausuntoja ajalla x.x. – x.x.2022. Sairausvakuutuslain 3 luvun 6 §:n mukaan sosiaali- ja terveysministeriön on korvaustaksojen perusteita valmistellessaan kuultava Kansaneläkelaitosta. Lisäksi korvaustaksojen perusteita ja korvaustaksoja valmisteltaessa on varattava mahdollisuus lausunnon antamiseen Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselle, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle, terveydenhuoltolain 78 a §:ssä tarkoitettulle terveydenhuollon palveluvalikoimaneuvostolle sekä asianomaisia toimijoita edustaville järjestöille.

Lausuntoja pyydettiin seuraavilta tahoilta:

Myös muilla tahoilla oli mahdollisuus jättää lausunto.

Lausuntoja saatiin määräaikaan mennessä X taholta.

6. Voimaantulo

Ehdotetaan, että asetus tulisi voimaan 1.1.2023, eli samasta ajankohdasta kuin sairausvakuutuslain muutos.